

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. директора коледжу

Тетяна ГУБАНОВА

02.09.2024

ЕКОНОМІКА, ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни підготовки

фахового молодшого бакалавра

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Галузь знань 13 МЕХАНІЧНА ІНЖЕНЕРІЯ

Спеціальність 131 Прикладна механіка

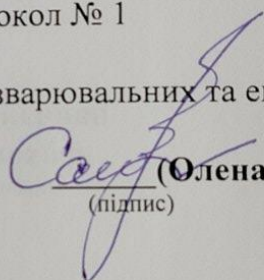
**Освітньо-професійна програма Технічне обслуговування і
ремонт підприємств гірничо-збагачувального комплексу**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Відокремлений структурний підрозділ
«Гірничо – електромеханічний фаховий коледж Криворізького національного
університету»
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Наталія Цибулькіна**, викладач спеціальних
дисциплін вищої категорії, спеціаліст - економіст

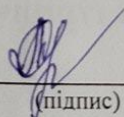
Розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії зварювальних та
економічних дисциплін 30.08.2024, протокол № 1

Голова циклової комісії зварювальних та економічних
дисциплін

(Олена ДАРИЄНКО)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою коледжу
02.09.2024, протокол №1

Методист коледжу

(підпис)

(Наталія КОБИЛЯНСЬКА)
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Економіка, організація і планування виробництва” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності 131 Прикладна механіка.

Міждисциплінарні зв'язки: вивченню даної дисципліни передують такі: «Основи права», «Основи філософських знань», «Вища математика», «Охорона праці», «Виробництво і ремонт гірничих та збагачувальних машин».

Основною метою викладання предмета є формування у здобувачів освіти комплексу професійних знань, а саме набуття: ґрунтовних знань з основних розділів прикладної економіки; вміння, спрямовані на отримання заздалегідь намічених результатів господарювання шляхом оптимального використання трудових, матеріальних, фінансових та інших ресурсів підприємства; практичних навичок прийняття науково – обґрунтованих господарсько – управлінських рішень в умовах ринкової економіки.

Програма предмету складається із п'яти блоків змістових модулів:

- 1 Загальні основи економічної теорії
- 2 Економічні основи функціонування підприємства в умовах ринку
- 3 Організація виробництва та праці
- 4 Планування, прогнозування та аналіз діяльності підприємства
- 5 Результати і ефективність виробництва

В яких вивчаються методи і способи раціонального поєднання і ефективного використання всіх елементів виробничого процесу на рівні підприємства. При цьому економічні і організаційні питання розглядаються в тісному зв'язку з технікою і технологією.

В результаті вивчення предмета здобувачі освіти повинні знати:

- виробничі ресурси підприємства та шляхи їх ефективного використання;
- прогресивні методи організації виробництва;
- основи наукової організації праці;
- складові елементи організації заробітної плати;
- основи обліку та аналізу виробничо – господарської діяльності підприємства, його дільниць;
- методи виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та їх реалізації.

вміти:

- виконувати підбір і планувати розстановку обладнання дільниці;
- забезпечити розробку режиму роботи дільниць;
- сприяти ритмічному і послідовному виконанню операцій технологічного процесу;
- проводити облік фактичних трудових затрат;
- визначати розмір оплати праці;
- визначати економічну ефективність ремонтних і монтажних робіт, впровадження нової техніки

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Вступ. Загальні засади академічної доброчесності.

БЛОК ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ 1 ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Змістовий модуль 1 Загальні основи економічної теорії

Тема 1.1 Предмет і метод економічної теорії

Зародження та основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет економічної теорії та еволюція у його визначенні різними школами. Методи пізнання економічних процесів та їхня класифікація. Економічні категорії, закони та принципи. Пізнання і використання економічних законів. Функції економічної теорії.

Тема 1.2 Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси

Сутність та структура економічних потреб суспільства. Економічний закон зростання потреб. Економічні інтереси, їхня класифікація та взаємодія. Мотиви та стимули ефективного господарювання.

Тема 1.3 Економічна система суспільства. Відносини власності

Формацийний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку. Економічна система, її сутність, цілі й основні структурні елементи. Типи економічних систем. Власність, її сутність, форми і місце в економічній системі. Місце і роль людини в економічній системі. Результати інтелектуальної діяльності як специфічні об'єкти власності

Змістовий модуль 2 Товарне виробництво, ринок та підприємництво в ринковій економіці

Тема 1.1 Форми організації суспільного виробництва

Сутність і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Економічні та неекономічні блага. Товар та його властивості. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Альтернативні теорії вартості. Закон вартості, його сутність та функції.

Тема 1.2 Теорія грошей і грошового обігу

Теоретичні концепції виникнення і сутності грошей. Функції грошей та їхня еволюція. Грошовий обіг і його закони. Грошова система, її структурні елементи. Валютні курси. Конвертованість грошей. Валютні курси. Конвертованість грошей. Інфляція: суть, види, причини і соціально-економічні наслідки

Тема 1.3 Ринкова економіка: суть, структура та інфраструктура

Ринкове господарство як невід'ємна складова товарного виробництва. Риси, структура та функції ринку. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Інфраструктура ринку.

Елементи ринкової інфраструктури: організаційно - технічна підсистема, фінансово - кредитна, державно - регулятивна, науково -

дослідне та інформаційне забезпечення. Функції інфраструктури ринку. Товарна біржа, фондова біржа. Види цінних паперів

Валютна біржа. Біржа праці. Фрахтова біржа. Універсальна біржа. Види біржових операцій

Тема 1.4 Попит і пропозиція. Теорія ринкової рівноваги.

Сутність попиту і фактори, що його визначають. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Еластичність попиту і пропозиції. Взаємодія попиту та пропозиції.

Тема 1.5 Конкуренція і монополія у ринковій економіці.

Конкуренція, її суть і економічні основи. Види економічної конкуренції, методи конкурентної боротьби. Антимонопольна політика держави. Монополія: причини виникнення, суть та основні форми. Антимонопольне законодавство України.

Тема 1.6 Підприємництво в ринковій економіці

Зміст, основні принципи та ознаки підприємництва. Теорії і моделі підприємництва. Організаційно-правові форми підприємництва. Класифікація підприємств за розміром. Малий бізнес. Нові види підприємницької діяльності.

Тема 1.7 Капітал. Витрати виробництва і прибуток

Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Структура авансованого капіталу. Витрати виробництва, їхня сутність і класифікація. Прибуток як капітал і фактори, що його визначають. Економічна роль прибутку. Кругооборот і оборот промислового капіталу. Амортизація і відтворення основного капіталу. Витрати виробництва, їх сутність та класифікація. Економічна роль прибутку. Управління підприємством та підприємницькою діяльністю в умовах невизначеності та ризику.

Тема 1.8. Ринкові відносини в аграрному секторі

Аграрні відносини, їхній зміст і особливості. Земельна рента, її сутність, види і механізм утворення. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Державна політика регулювання і підтримки сільськогосподарського виробництва.

Тема 1.9. Держава та її економічні функції

Сутність держави та її економічні функції. Державне регулювання ринкової економіки. Державна підтримка сільськогосподарського виробництва.

Тема 1.10. Національне виробництво і відтворення. Циклічність економічного розвитку

Суть, види та пропорції суспільного відтворення. Моделі кругообігу.

Система національних рахунків. Основні макроекономічні показники.

Циклічність економічного розвитку. Класифікація економічних циклів. Нециклічні коливання економіки. Економічне зростання: зміст, типи, чинники. Економічний розвиток.

Тема 1.11 Фінансова система та фінансова політика

Сутність і структура фінансової системи. Організаційні основи її функціонування. Державний бюджет. Доходи і видатки державного бюджету. Податки і податкова система. Фінансова політика держави.

Тема 1.12 Кредитна система та монетарна політика

Економічна сутність, принципи і функції кредиту. Основні форми кредиту. Кредитна система та її структура. Монетарна політика.

Тема 1.13 Система розподілу доходів та соціальна політика

Доходи: суть, види, джерела формування та механізм розподілу. Ринок праці та особливості його функціонування. Соціально-економічний зміст і форми прояву зайнятості. Безробіття, його види і наслідки. Заробітна плата: суть, форми, системи. Політика зайнятості та соціального захисту населення.

Блок змістових модулів 2 ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКУ

Змістовий модуль 1. Виробничі фонди підприємства

Тема 1.1 Господарський комплекс країни

Господарський комплекс країни. Сфери та галузі господарського комплексу країни. Структура господарства країни. Міжгалузевий комплекс. Сектори економіки. Взаємозв'язки між секторами економіки. Структурна криза економіки. Промисловість. Класифікація підприємств промисловості.

Тема 1.2 Підприємство як суб'єкт господарювання

Сутність підприємства, періоди розвитку підприємства. Місія та стратегічні та тактичні цілі підприємства. Класифікація підприємств. Об'єднання підприємств. Правові засади функціонування підприємств.

Тема 1.3 Основні фонди та виробнича потужність підприємства

Економічна сутність основних засобів підприємства. Поняття основних фондів. Склад і класифікація основних фондів. Облік та оцінка основних фондів підприємства. Знос та форми відтворення основних фондів. Форми усунення та старіння основних виробничих фондів. Амортизація основних фондів, норми амортизаційних відрахувань. Методи нарахування амортизації: метод прямолінійної (рівномірної) амортизації. Амортизація згідно податкового законодавства. Показники стану та використання основних фондів підприємства. Виробнича потужність підприємства та її обчислення. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів та потужності підприємства в сучасних умовах

Тема 1.4 Оборотні засоби підприємства

Сутність, склад та класифікація оборотних засобів підприємства. Показники ефективності використання оборотних засобів на підприємстві. Вплив оборотності оборотних засобів на ефективність діяльності підприємства. Матеріальні ресурси підприємства та показники їх використання. Нормування оборотних засобів підприємства. Управління запасами матеріальних ресурсів на підприємстві.

Тема 1.5 Інвестиційна діяльність підприємства

Сутність інвестицій, їх види та характеристика. Характеристика капітальних вкладень підприємства. Загальні підходи до планування капітальних вкладень на підприємстві. Оцінка ефективності капітальних вкладень підприємства. Характеристика фінансових інвестицій та оцінка їх ефективності

Блок змістових блоків 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПРАЦІ

Змістовий модуль 1 Основи організації виробничого процесу

Тема 1.1 Виробничі системи

Сутність виробництва, сфери в організації промислового підприємства, поняття системи, виробничої системи. Види виробничих систем. Роль і значення зв'язків виробничої системи. Основні закони організації. Класифікація зв'язків виробничих систем. Особливості створення та функціонування виробничої системи. Сучасні стратегії та концепції виробництва.

Тема 1.2 Виробничі процеси

Сутність та види технологій. Види технологічних процесів. Технологічний процес як система. Виробничий процес. Структура виробничих процесів. Принципи раціональної організації виробничих процесів. Планування виробничого процесу. Організаційні типи виробництва.

Тема 1.3 Організація трудових процесів і робочих місць

Загальна характеристика трудових процесів. Організація праці та її форми. Напрями організації праці. Організація і обслуговування робочих місць

Тема 1.4 Організація виробничого процесу в просторі

Виробнича структура та її види. Просторове розташування підприємства.

Тема 1.5 Організація виробничого процесу в часі

Сутність і види циклів. Структура виробничого циклу. Розрахунок тривалості виробничого циклу.

Тема 1.6 Потокове та автоматизоване виробництво

Сутність і умови вибору організаційного методу. Організація непотокового методу. Партіонний метод обробки. Автоматизація виробничих процесів. Автоматичні лінії. Робото технічні процеси. Гнучке автоматизоване виробництво.

Тема 1.7 Організація допоміжних виробництв

Виробнича інфраструктура : система технічного обслуговування. Задачі та організація інструментального господарства. Організація роботи ЦС та ІРК. Потреба підприємства в інструменті; шляхи вдосконалення інструментального господарства. Ремонтне обслуговування устаткування; його мета і завдання технічного обслуговування і ремонту ; організація ремонтної служби. Системи технічного обслуговування і ремонту; форми

обслуговування устаткування. Енергетичне забезпечення виробництва; задачі і організація енергогосподарства; форми енергозабезпечення. Нормування енергоспоживання; визначення потреби в енергоресурсах; шляхи ефективного використання. Транспортне обслуговування : завдання та склад транспортного господарства; організаційна структура; транспортні засоби та їх вибір.

Тема 1.8 Організація обслуговуючих господарств

Транспортне обслуговування : завдання та склад транспортного господарства; організаційна структура; транспортні засоби та їх вибір. Матеріальне обслуговування виробництва: мета і завдання матеріального забезпечення; структурні елементи складського господарства та класифікація складів; організація складських операцій.

Змістовий модуль 2 Основи організації праці та її оплата (Мотивація і оплата праці)

(Витрати підприємства на оплату праці)

Тема 2.1 Персонал підприємства та продуктивність праці

Класифікація і структура персоналу. Визначення чисельності основних і допоміжних робітників. Продуктивність праці персоналу: суттєвість, методи визначення; поняття і вимірювання продуктивності праці. Організація та нормування праці на підприємстві. Планування потреби в персоналі. Продуктивність праці персоналу: суттєвість, методи визначення; поняття і вимірювання продуктивності праці. Організація та нормування праці на підприємстві. Планування потреби в персоналі.

Тема 2.2 Оплата праці

Сутність заробітної плати. Основні функції заробітної плати. Сучасне регулювання оплати праці. Організація оплати праці на підприємстві. Форми оплати праці, що побудовані на основі тарифної системи. Відрядна форма оплати праці, переваги, системи : пряма відрядна. Відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, непрямая відрядна, акордна, колективна. Відрядна форма оплати праці, переваги, системи : пряма відрядна. Відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, непрямая відрядна, акордна, колективна. Погодинна форма оплати праці. Безтарифні моделі організації оплати праці на підприємстві. Система преміювання працівників підприємства. Доплати та надбавки до заробітної плати. Планування фонду оплати праці на підприємстві.

Змістовий модуль 3 Управління якістю продукції

Тема 3.1 Організаційно –виробниче забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції

Якість продукції: технологічний розвиток та якість; показники якості продукції; стандартизація процесів, продукції, послуг. Види контролю якості продукції: завдання та об'єкт контролю; види контролю якості; системи контролю, метрологічне забезпечення якості. Міжнародні системи управління якістю продукції: передумови та сутність управління якістю; принципи управління якістю; вимоги до системи управління якістю.

Конкурентоспроможність продукції: система показників. Міжнародні системи сертифікації

Змістовий модуль 4 Організація і планування створення та освоєння нової техніки

Тема 4.1 Комплексна підготовка виробництва до випуску нової продукції

Системи створення та освоєння нової продукції: життєвий цикл виробу та інноваційні системи комплексної підготовки виробництва. Підсистема науково-дослідницької підготовки; організація робіт з підготовки виробництва. Організація науково – технічних досліджень і конструкторської підготовки виробництва: науково – дослідницькі роботи та їх види; етапи науково – дослідницьких та конструкторських робіт. Організація винахідництва, раціоналізаторська та патентно-ліцензійні роботи

Проектно-конструкторська підготовка виробництва: основні завдання та організація проектних робіт; вимоги до конструкції нового виробу. Технологічна підготовка виробництва: сутність, цілі та завдання ТПВ; проектування технологічних процесів; обґрунтування вибору технологічного процесу

Блок змістових блоків 4 ПЛАНУВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Змістовий модуль 1.Планування діяльності підприємства

Тема 1.1 Система планів підприємства

Функціонування системи планування на підприємстві

Тема 1.2 Інформаційні ресурси та нормативна база планування діяльності підприємства

Характеристика та джерела формування інформації для планування
Нормативна база планування.

Тема 1.3 Оновлення продукції

Формування планів оновлення продукції, їх склад і завдання .
Оптимізаційні планові розрахунки нововведень продукції та планування витрат на підготовку і освоєння виробництва нової продукції.

Тема 1.4 Організаційно-технічний розвиток

Технічний та організаційний розвиток підприємства. Оцінка технічного рівня розвитку підприємства.

Тема 1.5 Бізнес-планування

Стратегія розвитку підприємства і бізнес – план підприємства
Технологія розробки бізнес – плану. Зміст основних розділів бізнес – плану.

Тема 1.6 Планування виробництва продукції

Планування виробництва продукції: зміст виробничої програми

Тема 1.7 Персонал і оплата праці

Планування продуктивності праці. Планування фонду заробітної плати

Тема 1.8 Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю

Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю: види виробничої потужності. Методика розрахунку виробничої потужності. Система показників виробничої потужності

Тема 1.9 Виробнича інфраструктура

Особливості функціонування та планування підрозділів виробничої інфраструктури. Планування забезпечення підприємства технологічним оснащенням. Планування діяльності ремонтного виробництва. Планування транспортного обслуговування виробництва.

Тема 1.10 Оперативно - календарне планування

Оперативно-календарне планування: зміст і завдання, ритмічність виробництва. Оперативно – планове планування на підприємствах одиничного, серійного та масового виробництва

Блок змістових блоків 5 РЕЗУЛЬТАТИ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА

Змістовий модуль 1 Виробництво продукції

Тема 1.1 Витрати підприємства

Характеристика витрат на продукцію: витрати і собівартість продукції; класифікація витрат. Система управління витратами

Змістовий модуль 2 Собівартість продукції

Тема 2.1 Собівартість продукції

Класифікація витрат та групування витрат за економічними елементами. Складання зведеного кошторису витрат на виробництво та планової (нормативної) калькуляції. Методика розрахунку основних статей калькуляції.

Тема 2.2 Ціноутворення

Ціни на продукцію: загальна характеристика цін, специфічні фактори ціноутворення і методи ціноутворення продукції

Тема 2.3 Планування податків

Планування податків: економічна суть податків

Змістовий модуль 3. Фінансові результати

Тема 3.1 Фінансові результати

Зміст і форми фінансової діяльності підприємств: характеристика фінансової діяльності. Планування потреби у фінансових ресурсах Формування і використання прибутку: суттєвість і показники прибутку. Джерела прибутку і використання прибутку.

Змістовий модуль 4 Інтегральна ефективність діяльності підприємств

Тема 4.1 Оцінка фінансово - економічного стану підприємств

Оцінка фінансово - економічного стану підприємств : суттєвість і інформаційна база, оцінка прибутковості і активності. Оцінка фінансової стійкості і платоспроможності

3.Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота №1 Розрахунок показників використання основних фондів. Визначення суми амортизаційних відрахувань	2
2	Практична робота №2 Визначення показників використання оборотних засобів	2
3	Практична робота №3 Визначення тривалості виробних процесів	2
4	Практична робота №4 Визначення параметрів потокових ліній	2
5	Практична робота №5 Розрахунок чисельності робітників та продуктивності праці	2
6	Практична робота № 6 Визначення величини зарплати при різних формах оплати праці	2
7	Практична робота № 7 Розрахунок заробітної плати та її розподіл між членами бригади	
8	Практична робота № 8 Розробка проекту виробничої програми підприємства	2
9	Практична робота № 9 Розрахунок планової потужності підприємства	2
10	Практична робота № 10 Визначення витрат виробництва та собівартості продукції	2
11	Практична робота № 11 Розрахунок планового прибутку підприємства та його розподіл	2
12	Практична робота № 12 Планування економічної ефективності підприємства	2
	Усього годин	24

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання - іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання опитування, письмові роботи, самостійні відповіді на запитання, тести, реферати, повідомлення, контрольна робота, розрахунково-графічна робота

Література

1. Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Литвинчук І.Л., Симоненко Л.І., Довженко В.А., Захаріна О.В., Тищенко С.В., Іванюк О.В., Кравець І.В., Пугачова Н.С. Я 46 Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. – К.: Видавництво Ліра-К, 2020. – 450 с

2.Економічна теорія: Політекономія: Підручник/ За ред.. В.Д. Базилевича. -3-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання – Прес, 2006;. – 631с. – (Вища школа 21 століття). стор.476-493

3.Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємств. “Каравела”2003р.

4. В.Г.Васильков.Організація виробництва:Навч.посібник.-К.:КНЕУ; 2003-524

5. В.А.Сідун, Ю.В.Пономарьова. Економіка підприємства: Навчальний посібник: Вид.2-ге перероб. та доп..-К.:Центр навчальної літератури.2006

6. Бондар Н.М.Економіка підприємства: Навч.посіб.-К.: Видавництво А.С.К. 2004-400 с.:іл..-(Унів.бібліотека)